

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu

24. Dönem 3. Yasama Yılı
2013

Rapor, Komisyonun
13.02.2013 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

İZMİR ALİAĞA CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ

İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 04.01.2013 tarihinde İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde incelemede bulunan heyet; Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, İstanbul Milletvekili Mahmut TANAL, İstanbul Milletvekili Atila KAYA ve Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKCÜ'den oluşmuştur. Alt Komisyon üyeleri dışında, heyete; İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Ayhan Sefer ÜSTÜN ile Komisyon üyelerinden İzmir Milletvekili Hamza DAĞ katılmıştır. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Mesut AYDINOĞLU eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'ndeki tutuklu ve hükümlüler tarafından iletilen 36 adet dilekçede; ceza infaz kurumuna kabulde çıplak arama yapıldığı, kurum idaresinin keyfi tutum ve davranışlarda bulunduğu, hastane sevklerinin zamanında gerçekleştirilmediği, sosyal ve eğitsel faaliyetlerden yararlandırılmada sorunlar yaşandığı, nakil talepleri ve adil yargılanma yapılmadığı hususları konu edinilmektedir. Ayrıca 5 dilekçede Komisyonun yerinde incelemede bulunması talep edilmektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı “İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu”nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre; gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon faaliyet yılı içerisinde,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon İzmir’de bulunduğu ilk gün olan 03.01.2013 tarihinde İzmir Valiliği’ne nezaket ziyaretinde bulunmuş, incelemenin gerçekleştirildiği 04.01.2013 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı ile kendi makamında görüşmelerde bulunmuştur. Söz konusu görüşmelerde ceza infaz kurumlarından intikal eden şikâyetler hakkında bilgi alınmıştır. Ardından Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü’ne gidilmiş, kampüste yer alan 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu’nda Heyet tarafından rastgele seçilen koşullarda hükümlü ve tutuklularla cezaevinden hiçbir görevli olmaksızın görüşme gerçekleştirilmiştir. Heyet ayrıca, Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda incelemelerde bulunmuştur. Son olarak, ceza infaz kurumları idaresinden bilgi ve belge toplanmıştır.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1 Başsavcılık Makamındaki Görüşme

Başsavcılık makamındaki görüşmelere Başsavcı Durdu KAVAK’ın yanı sıra ceza infaz kurumlarından sorumlu Başsavcı Vekili Yusuf ASLAN da iştirak etmiştir. İldeki ceza infaz kurumlarına ilişkin genel bilgi edinilen buradaki nezaket ziyaretinin ardından, incelemeler için Aliğa Ceza İnfaz Kurumu’na gidilmiştir.

2 Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü’nde Gerçekleştirilen İncelemeler

2.1 Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü bünyesindeki İzmir Açık, İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı, İzmir Kadın Kapalı, İzmir 1 Nolu T Tipi Kapalı, İzmir 2 Nolu T Tipi Kapalı, İzmir 3 Nolu T Tipi Kapalı ve İzmir 4 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları olmak üzere toplam 7 adet Ceza İnfaz Kurumu bulunmaktadır.
- 20.12.2011 tarihinde hizmete açılan kampüste ilk olarak 23.01.2012 tarihinde İzmir Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda hükümlü/tutuklu alınmaya başlanmış, en son 4 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda 16.07.2012 tarihinde hükümlülerin/tutukluların alınmaya başlanmasıyla tüm ceza infaz kurumları faal hale getirilmiştir.
- Kampüste sağlık ocağı binası, spor salonu olarak projelendirilen gerektiğinde duruşma salonu olarak da kullanılabilen spor salonu, 520 dairesel personel lojmanı, içme suyu ve atık su arıtma tesisleri, halı saha, basketbol sahası ve voleybol sahası bulunmaktadır.
- T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarının toplam alanı 21.684 m² olup ceza infaz kurumlarında toplam 61 adet 14 kişilik koğuş, 8 adet 3 kişilik koğuş, 18 adet 1 kişilik ve 1 adet özürlü koğuşu, 2 adet 36 kişilik revir ve 2 adet 12 kişilik geçici koğuş bulunmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Toplam 3584 kişi kapasiteli (her biri 896 kişi kapasiteli) T Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında 02.01.2013 tarihi itibariyle 2316 hükümlü ve 1029 tutuklu olmak üzere toplam 3345 mahpus barındırılmaktadır.
- Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun kreş ve spor salonu dâhil 31.590 m²'lik alanda konuşlanmıştır. Kurumda 40 adet 11 kişilik, 2 adet 3 kişilik, 40 adet 1 kişilik koğuş ve 1 adet engelli koğuşu bulunmaktadır. 487 kişilik kapasiteye sahip kurumda 02.01.2013 tarihi itibariyle 208'i hükümlü ve 175'i tutuklu olmak üzere toplam 383 mahpus barındırılmaktadır.
- Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu iş atölyeleri ve spor salonu dâhil toplam 32.875 m² alana sahiptir. Kurum, 36 adet 10 kişilik ünite, 12 adet 1 kişilik ve 1 adet özürlü ünitesinin bulunduğu 3 bloktan oluşmaktadır. 373 kişi kapasiteli kurumda 02.01.2013 tarihi itibariyle 77'si hükümlü ve 140'ı tutuklu olmak üzere, toplam 217 mahpus barındırılmaktadır.
- Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'nda okuma- yazma, unlu mamuller, sanatsal mozaik, cam kumlama, bağlama, bilgisayar, kaval, akvaryum balığı yetiştiriciliği, diksiyon kursu gibi eğitim ve kurslar bulunmakta; basketbol, voleybol, futbol, jimnastik, masa tenisi gibi sportif olanakları bulunmaktadır.
- 12.04.2012 tarihinde açılan Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'nda yer alan her üniteye 10 tane oda bulunmaktadır. Her çocuk ve gence 1 oda verilmektedir. Odaların saat 24:00'e kadar açma kapama kontrolü çocukların denetiminde olup, saat 24:00'ten sonra sadece idarenin uzaktan kontrolü veya bizzat içerdeki çocuk tarafından açılabilir şekilde dizayn edilmiştir.
- Tutuklu ve hükümlüler çocukların bulunduğu üniteler akvaryum adı verilen ve ünitenin ortak yaşam alanını gören kısmında yer alan infaz koruma görevlisince gözlemlenmektedir. Gözlemin amacı ünite içerisinde herhangi bir olumsuzluğun gerçekleşmesinin engellenmesi ve hükümlü/tutukluların yaşayabileceği sıkıntılara anında müdahale edilebilmesi olup uygulama ile tutuklu ve hükümlülerin güvenliğinin sağlanmasıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Açık Ceza İnfaz Kurumu toplam 30.076,5 m²'lik alana kurulmuştur. 240 kişi kapasiteli olarak inşa edilen kurumun arttırılmış kapasitesi 480 kişidir. Kurumda 02.01.2013 tarihi itibariyle 853 hükümlü barındırılmaktadır. Kurumda oturma alanı, sağlık ocağı, çamaşırhane, ısıtma merkezi, ziyaret salonları, duruşma salonu, fırın, mutfak, cami ve çok amaçlı salon bulunmakta olup kampüsün her türlü ihtiyacı buradan karşılanmaktadır.
- Kampüste sağlık hizmetleri 8 adet sağlık ünitesi ve bir adet sağlık merkezinde sunulmaktadır. Sağlık merkezinde 8 ayrı branşta (diş, psikiyatri, dâhiliye, kadın doğum, göz, KBB, ortopedi, genel cerrahi) poliklinik hizmeti verilmekte; ayrıca 3 aile hekimi tarafından ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların tedavileri gerçekleştirilmektedir. Hizmetin daha etkin sunulabilmesi amacıyla sağlık merkezinin hastaneye dönüştürülmesi hususunda çalışmalar devam etmektedir.
- Mevcut olmayan poliklinik hizmetleri ile yataklı tedaviler halen İzmir ve Aliğa'daki hastanelerde gerçekleştirilmektedir. Aliğa Devlet Hastanesi'nde hükümlü/tutuklu koğuştan ihdası çalışmaları devam etmektedir.
- Kampüs içerisinde bulunan 1.753 m² kapalı spor salonu ihtiyaç halinde duruşmaların yapılabileceği şekilde tasarlanmıştır. Duruşma salonunda hâkim ve savcı odaları, avukat bekleme bölümü, gizli tanık bekleme bölümü oluşturulmuştur. Ayrıca duruşma salonuna SEGBİS (Ses ve Görüntü Bileşim Sistemi) sisteminin kurulması çalışmaları devam etmektedir.
- Kurumda hükümlülerin ailelerine ekonomik destek sağlamaları, Kurumda kaldıkları süre içerisinde rehabilite edilmelerini ve tahliye sonrası eğitimli eleman olarak çalışma olanağı elde etmelerini sağlamak amacıyla İş Yurdu Müdürlüğü bünyesinde iş atölyelerinin kurulması için kampüs içerisinde mevcut arazi olmadığından, kampüs alanı dışındaki mera vasfı olan 45.000,55 m² taşınmazın Adalet Bakanlığı adına tahsisinin yapılması için gerekli işlemler tamamlanmış olup 9 adet atölyenin yapımına yakın zamanda başlanacaktır.
- İzmir İl Özel İdaresiyle yapılmış olan işbirliği neticesinde Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü ile Yenişakran Beldesi arasındaki yaklaşık 2.300 m mesafedeki

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

bozuk satıh yolunun 24 m eninde çift şeritli, orta refüj ışıklandırılmalı yol olarak yapımına başlanılmıştır.

- Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüs alanının zemininin taş olması sebebiyle yeşillendirme alanlarının oluşturulması için kampüs dışından özel bir firmadan bedelsiz olarak temin edilen 1500 kamyon toprak ve Orman Bölge Müdürlüğü'nden bedelsiz olarak temin edilen 1500 ağaçla gerekli ağaçlandırma ve yeşillendirme çalışmasına başlanılmıştır.

2.2 Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

2.2.1 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurum binasının fiziki şartlarının olumlu olduğu görülmüştür. Olası bir yangın durumunda erken müdahale için yangın hortumlarının sayıca ve uzunluk itibarıyla yeterli olduğu gözlenmiştir. Odalarda kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü barındırılmadığı tespit edilmiştir. Yeni bir ceza infaz kurumu olmasına rağmen bina teşrifatına dair tüm temel ihtiyaçların karşılanmış olduğu gözlenmiştir.

Rastgele girilen odalarda Kurumdaki mahpuslarca dile getirilen başlıca şikâyetler şunlar olmuştur:

- Ailemizden uzakta olduğumuzdan ziyaret konusunda sıkıntı yaşamaktayız.
- Bina akustiğinin kötü olması nedeniyle sorun yaşamaktayız.
- Kantinden aldığımız LCD televizyonun montaj edilmesi gereken rafın yüksekte olması nedeniyle yansımadan dolayı ekranı net olarak göremiyoruz.
- Tuvaletteki musluğumuz bozuldu ancak epey zaman geçmesine rağmen henüz tamir ettiremedik.
- Yemeklerden şikâyetçiyiz.
- Çok sık aranıyoruz. Kısa süreliğine telefon açıp odaya geldiğimizde dahi aranıyoruz.
- Sayımlarda uyuyorsak içeri girip uyandırıyorlar. Küfür olmasa da kötü hitaplar oluyor.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2.2.2 Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kadın ceza infaz kurumunun hemen yanında mahpus çocuklarına hizmet verilen kreş bulunduğu görülmüştür. Kurum binasının fiziki şartları ve teşrifatından oldukça memnun kalınmıştır. Kurum içerisine girildiğinde koridordaki duvarlarda manzara resimlerinin yer aldığı yağlıboya tablolar, saksıdaki bitkiler ve camlı bölümlerden bakıldığında görülen yeşil çim alanlar gözlenmiştir. Kurumda farklı odalardan gelen kadın mahpusların ev ortamına benzer bir alanda bir araya gelerek el işi yapıp sohbet ettikleri bir mekânın oluşturulduğu görülmüştür. Kurumdaki iş atölyeleri, kuaför ve terzi kursları da ziyaret edilerek buradaki mahpuslarla konuşulmuştur. Kurumdaki mahpuslarca dile getirilen başlıca şikâyetler şunlar olmuştur:

- Kantinde el kremi türü ürünler bulamıyoruz.
- Hastanelere yapılan sevkler uzun zaman alıyor.
- Muayenelerimiz kelepçeli olarak gerçekleştiriliyor.
- Kuruma ilk girişte çıplak olarak arandık.

2.2.3 Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Ünitelerin ortak yaşam alanlarında 10 kişilik çocuğun kullanımına verilmiş satranç takımı, masa tenisi, oturulacak farklı renklerle kaplanmış oturma grubu, buzdolabı, çamaşır makinası ve LCD TV olduğu görülmüştür. Ünitelerin havalandırma bahçesinde ise, voleybol ve basketbol oynama alanlarının oluşturulduğu gözlenmiştir. Çocukların istediklerinde yalnız kalma imkânlarına sahip olduğu ve bu amaçla kendi odalarını kullanabildikleri öğrenilmiştir. Çocuk odalarında kameranın bulunmadığı ve diyafon sayesinde dışarıyla iletişimin sağlanabildiği görülmüştür. Odaların ve ortak yaşam alanlarının temiz ve tertipli olduğu gözlenmiştir.

Eğitim ve meslek kazandırma kapsamında akvaryum canlıları yetiştirmeciliği, bağlama ve keman çalma ile pasta yapımı faaliyetlerinde bulunduğu görülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kurumda görüşülen çocuklar şartlardan memnun olduklarını söylemiştir. Diğer taraftan sabah sayımından akşam 17:00'a kadar odaların kapalı tutulması uygulamasından, gündüzleri dinlenmelerinin engellediği gerekçesiyle, şikayetçi olunmuştur.

VILDEĞERLENDİRME VE SONUC

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin¹ 10'uncu maddesi şöyledir: *“Cezaevi sistemi, asıl amacı mahkûmların ıslahı ve topluma yeniden kazandırılması olan bir sistem olarak ele alınacaktır.”* Bu hükme paralel düzenlemeleri 5275 sayılı *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*'da bulmak mümkündür. Zikredilen Kanunun *“infazda temel amaç”* başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir: *“Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.”*

Aliağa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde ziyaret edilen Kurumlarda yukarıda belirtilen soyut mevzuat hükümlülerinin kâğıt üzerinde kalmayıp uygulamaya geçirilmesi konusunda önlemlerin alındığı gözlenmiştir. Fiziki şartları ve sunduğu olanaklar itibarıyla ülkemizdeki ceza infaz sisteminin ulaştığı ileri noktanın temsili açısından Kampüsün güzel bir örnek teşkil ettiği değerlendirilmektedir. Bu konuda özellikle Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu'nun bir ceza infaz kurumundan çok eğitim birimini andırdığını belirtmek gerekir. Burada pek çok sportif faaliyete erişimin mümkün olduğu; mahpuslara akvaryum canlısı

¹ BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 04.06.2003 tarih ve 4868 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuştur. TBMM resmi internet adresi: <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4868.html>, [Erişim Tarihi: 18.01.2013]. Sözleşmeye 23.09.2003 tarihinde taraf olunmuştur. BM resmi internet adresi: http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&lang=en, [Erişim Tarihi: 18.01.2013].

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yetiştirme, pastacılık, bağlama ve keman çalma derslerinin verildiği görülmüştür. Çocuk ve gençlerin barındırıldığı ünitelerde başlarındaki sorumlu personelle (“*grup lideri*”)² satranç, voleybol ve basketbol gibi çeşitli aktivitelerle vakit geçirmelerinden memnuniyet duyulmuştur.

Çocuk mahkûmların geceleri aileleriyle kalmasını temin için hazırlanan odaların teşrifatı takdirle karşılanmıştır.³ Sunulan imkânların suça sürüklenmiş çocuk ve gençlerin toplumsal kurallarla uyumlu bireyler olmasında önemli rol oynayacağı değerlendirilmektedir.

Benzer olumlu uygulamalar incelemede bulunan diğer kurumlar için de geçerlidir. Mesela Kadın Ceza İnfaz Kurumu’nda kuaförlük, dikiş ve tekstil ürünlerinin üretimine ilişkin diğer alanlarda eğitim alan ve çalışan kadın mahpuslar görülmüştür. Kurum koridorlarında yağlıboya tabloların ve büyük saksılardaki yeşil bitkilerin oluşturduğu estetik manzara beğeniyle karşılanmıştır. Bu tür iyi uygulamaların diğer ceza infaz kurumlarında da hayata geçirilmesinde fayda mülâhaza edilmektedir.

Diğer taraftan görüşülen bazı mahkûmlar televizyonun bulunduğu rafın yüksekliği ve bozuk musluğun tamir edilmediği gibi bazı şikâyetleri dile getirmiştir. Çoğunlukla hemen çözülebilir nitelikteki bu sorunların ivedilikle ele alınıp giderilmesi yerinde olacaktır.

Yapılan şikâyetlerin aksine kantinde satılan ürün fiyatlarının makul olduğu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte kantindeki ürün çeşidinin artırabileceği düşünülmektedir.

² “*Grup liderleri*” çocukların psiko-sosyal servisi, eğitim birimi, infaz, sağlık problemleri gibi her türlü problemleriyle ilgilenip bunları raporlamaktadır. “*Grup lideri*” tanımı ve göreviyle ilgili ayrıca bakınız: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, 2012, s. 5. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/20_04_2012_1.pdf, [Erişim Tarihi 05.02.2013].

³ 24.01.2013 tarih ve 6411 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu*’nun 51’inci maddesine 01.04.2013 tarihinde yürürlüğe girecek şu hüküm eklenmiştir: “*Çocuk hükümlülere, en geç iki ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar ana ve babasıyla veya vasisiyle kurum ya da eklentilerinde ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın aile görüşmesi yaptırılabilir.*”

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Eğitim ve sosyalleşme faaliyetleri açısından gerekli olduğu için çocuk mahpusların odalarının gündüz belirli saatlerde kapalı olmasından şikâyeti haklı bulunmamıştır. Kelepçeli muayeneden kaynaklı şikâyetlere ilişkin olarak ise, bir mahpusun ne şekilde muayene olacağına doktorların takdirine bırakıldığını belirtmek gerekir.

Özellikle memleketlerinden uzak yerlerde ikamet eden mahkûmların ziyaret saatlerinin kısılgına ilişkin şikâyetleri kayda değer görülmüştür. Kanunda genel kural olarak hükümlülerin haftada bir kez yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebileceği düzenlenmektedir. Mahkûmlara tanınan bu hakka ek olarak, 24.01.2013 tarih ve 6411 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*'un 31.03.2013 tarihinde yürürlüğe girecek 6'ncı maddesi, haftalık ziyaret süresinin iki saate kadar uzatılabileceğini ve üst üste kullanılmayan en fazla üç haftalık ziyaret süresinin toplu olarak kullanılabilmesini bir ödül olarak öngörmektedir. Ziyaret için belirlenen genel kuraldaki sürelerin artırılmasının iyileştirme faaliyetini olumlu etkileyeceği ve özellikle ailelerinden uzakta cezalarını infaz edenler için mevcut sürenin yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle değişiklik ile getirilen ödül sisteminde esnek davranılmasının ve ilgili yönetmelikte bu yönde düzenlemelere gidilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Ceza infaz kurumlarındaki fiziki şartların ve sunulan imkânların ileri seviyelere taşınmasının birer araç olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Bu iyileştirmelerle amaçlanan ise, temelde insan onuruna yaraşır bir yaşam ortamı tesis etmek ve mahkûmların rehabilite edilerek yeniden topluma kazandırılmasına zemin hazırlamaktır. Bu çerçevede zikredilen amaçlara yalnızca fiziki koşulların ya da sunulan diğer maddi imkânlarla erişilemeyeceğinin altını çizmek gerekmektedir. Bu amaçlara ulaşılmasında ceza infaz kurumlarındaki

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

personelinin olumlu tutum ve davranışları vazgeçilmez bir tamamlayıcı unsurdur. Nitekim yadsınamaz bir gerçek olarak fiziki koşulların mahkûmlar üzerinde oluşturduğu olumlu atmosferin, görevli personelin insan onuruna aykırı bir hareketiyle tahrip edilmesi mümkündür. Bu nedenle fiziki koşullardaki iyileştirmelere paralel bir şekilde personel niteliğinin de daha ileri düzeylere çıkarılması önem arz etmektedir. Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü özelinde belirtilecek olursa, bu Kampüsteki fiziki koşullar ile sunulan diğer aktivite ve donanımların mükemmel yakın olduğu, buna mukabil sahip olunan insan kaynağının geliştirilmesi açısından yapılabileceklerin bulunduğu düşünülmektedir.

Mahkûmların iyileştirilip kanunlarla ihtilafı olmayan bireyler olarak yeniden topluma kazandırılmasının Adalet Bakanlığı'nın yalnız başına altından kalkabileceği bir yük olmadığını altını çizmek gerekir. Bunun için sivil toplumun ve kamu kuruluşlarının Adalet Bakanlığı ile eşgüdümlü bir şekilde seferber olması gerekmektedir. Bu kapsamda kamu kurumları itibariyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu'na öncelikli olarak görev düşmektedir. Yapılacak ortak çalışmalarla ceza infaz kurumlarındaki iyileştirme faaliyetlerinin ne derece etkin olduğunun tespitinin yanı sıra, iyileştirilecek suç alanlarının ve bireylerin kanunla ihtilafa düşmesinin önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi ve bu sorunların giderilmesi adına strateji geliştirilmesi mümkün olacaktır.

Sonuç olarak,

1. Aliğa Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemede bulunan kurumlar fiziki koşulları ve mahkûmlara sunulan diğer imkânları itibariyle oldukça olumlu bulunmuştur. Özellikle Kadın Ceza İnfaz Kurumu'nda mahpuslara sunulan faaliyetlerin yanı sıra, koridorlardaki yağlı boya tablolar ile saksı içerisindeki bitkiler ve Çocuk Ceza

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İnfaz Kurumu'nda suça sürüklenmiş çocukların yaşam ortamı ile onlara sunulan olanaklar takdirle karşılanmıştır. Bu olumlu uygulamaların tüm ceza infaz kurumlarında hayata geçirilmesi temenni edilmektedir.

2. Grup liderliği görevinin lisans mezunlarınca gerçekleştirilmesinden ve grup liderliği uygulamasının Türkiye çapında yaygınlaştırılmasından memnuniyet duyulacaktır.
3. Kurum personelinin tutum ve davranışlarından kaynaklı aramalarda insan onuruna gereken özenin gösterilmemesi ve mahkûmlara kötü hitaplarda bulunulması türündeki şikâyetler personel niteliğinin geliştirilmesine devam edilmesi gerektiğinin işareti olarak değerlendirilmiştir. Yine bu kapsamda kuruma ilk girişte gerçekleştirilen çıplak aramanın ancak kanunda belirtilen şartları oluştuğunda yapılması gereken istisnai bir uygulama olduğunun yeniden hatırlatılmasında fayda görülmüştür.⁴
4. Yemekle ilgili yoğun şikâyetlerin giderilmesinin, kütüphanedeki güncel kitapların sayısının artırılmasının, kadınların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kantindeki ürünlerin çeşitlendirilmesinin ve kurumda erişimi sunulan televizyon kanallarına çocuk kanallarının da eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.
5. Ceza infaz kurumlarının çalışma şartlarının zorluğu ve çalışmak için son tercih edilen kurumlar arasında bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle zor çalışma şartlarının gereği olarak ve nitelikli personel istihdamını artıracak düşüncesiyle personel özlük haklarında yapılacak iyileştirmeler memnuniyetle karşılanacaktır.

⁴ Aramalar hakkındaki kanuni hüküm ve bunların nasıl uygulanacağına dair Komisyonumuzun görüşleri için ayrıca bakınız: Osmaniye C Tipi ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, 2012, s. 20 v.d. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/20_04_2012_3.pdf, [Erişim Tarihi: 07.02.2013].

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yine bu kapsamda Aliğa Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü lojmanlarında ikamet eden personel ve ailelerinin ulaşım, eğitim gibi konularda karşılaştıkları sorunların çözümü önem arz etmektedir.

6. Ceza infaz kurumlarındaki fiziki iyileştirmeler birer araç olup asıl amaçlanan mahkûmlara insan onuruna uygun bir yaşam ortamı oluşturmak ve onların iyileştirilmelerini temin etmektir. Bu düşüncelerden hareketle, personel niteliğinin geliştirilmesi zikredilen amaçların tamamlayıcı bir unsuru olarak görülmelidir. Ayrıca iyileştirme faaliyetleriyle hedeflenenin gerçekleşip gerçekleşmediği ve iyileştirme açısından alınması gereken tedbirler hakkında çalışmalarda bulunulması önem arz etmektedir. Bu kapsamda sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu gibi kurumlarla işbirliğinin geliştirilmesinde fayda mülahaza edilmektedir.
7. Yeni kanuni düzenleme ile mahkûmların ziyaret sürelerinin bir ödül sistemi çerçevesinde artırılabilme olanağına kavuşacak olmasından memnuniyet duyulmuştur. Ziyaret sürelerinin artırılmasının mahkûmların iyileştirme sürecine katkı sunacağı ve memleketlerinden uzaklarda cezalarını infaz edenlerin varlığı düşünüldüğünde, yeni sistemin uygulanmasında esnek olunması tavsiye edilmektedir. Yine bu çerçevede mahkûmların kendi memleketleri ve civarında cezalarının infaz edilmesinin gerektiğine işaret edilmesinde fayda görülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Murat YILDIRIM

Çorum Mv. Alt Komisyon Başkanı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Mv.

Ahmet Salih DAL

Kilis Mv.

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Mv.

Mahmut TANAL

İstanbul Mv.

Atıla KAYA

İstanbul Mv.

Ertuğrul KÜRKCÜ

Mersin Mv.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 18

13.02.2013

Konu : Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemeler yapmak üzere kurulan Alt Komisyonca hazırlanan “İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu” Komisyon raporu olarak kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Mehmet Naci BOSTANCI Amasya Milletvekili	 Başkanvekili Mustafa Sezgin TANRIKULU İstanbul Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Kâtip Yusuf HALAÇOĞLU Kayseri Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Murat YILDIRIM Çorum Milletvekili	 Üye Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili
 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili
 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Gülşen ORHAN Van Milletvekili
 Üye Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	 Üye Refik ERYILMAZ Hatay Milletvekili
 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Ertuğrul KÜRKCÜ Mersin Milletvekili	

Muhalefat Sahim ve

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU, CEZAEVLERİ ALT KOMİSYONUNUN İZMİR POLİS MERKEZLERİ VE İZMİR ALIĞA CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORLARINA MUHALEFET ŞERHİDİR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda görüşülen İzmir Polis Merkezleri ve İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporlarında belirtilen hususlar polis merkezlerinin, tutuklu ve hükümlülerin içinde yaşadıkları fiziki koşulları ve hak ihlallerini yeteri kadar yansıtmamaktadır. Raporların bu haliyle kabulü ile komisyon üyeleri büyük bir haksızlığa belge oluşturmuş olacaktırlar.

İZMİR ALIĞA CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORU İLE İLGİLİ TESPİTLER :

- 1- İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumlarında yapmış olduğumuz incelemelerde yerleşkenin modern ve düzgün bir fiziki yapısı olmasına karşın tutuklu ve hükümlülerin ciddi hak ihlalleri ile mağdur edildikleri görülmüştür.
- 2- Aliğa Ceza İnfaz Kurumuna kabul ve sevklerde, hükümlü ve tutuklular tamamen çıplak bir şekilde aramalara maruz kalmaktalar. **Kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı ayrımına bakılmaksızın kişiler çıplak bir şekilde aranmaktadır.**
- 3- Adalet Bakanlığının 45/1 Nolu Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler Hakkında Genelgesinin Ortak Etkinlikler Başlıklı Üçüncü Bölümünün 13. Fıkrasına göre; "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, idare ve gözlem kurulu tarafından belirlenen istekli hükümlü ve tutuklular, 10 kişiyi aşmayacak gruplar hâlinde ve idarenin gözetiminde, açık görüş alanlarında veya diğer ortak yerlerdeki sosyal faaliyetler çerçevesinde haftada toplam 10 saati aşmamak üzere sohbet amacıyla bir araya getirilebilir. Bu faaliyet hafta içerisinde açık görüş, avukat ve ziyaretçi görüşlerini aksatmayacak şekilde yaptırılır." İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumu Yerleşkesinde Genelgenin bu maddesine aykırı olarak aynı koşušta kalan tutuklu ve hükümlüler diğer koşuşlarda bulunan **tutuklu ve hükümlülerle haftalık 10 saatlik sohbet hakkından mahrum tutulmaktadır**. Bu hak koşuşların 10 kişilik olması sebebiyle kullandırılmamaktadır. Bu uygulama kanuna karşı hiledir. Genelgenin amaç ve ruhu aynı koşušta bir arada bulunmayan farklı koşuşlardaki tutuklu ve hükümlülerin bir araya gelerek sosyalleşmesini amaçladığı halde uygulama bu amaçtan uzaklaşan bir eyleme dönüşmüştür.

- 4- **Cezaevi kütüphanesinde bulunan kitap ve dergiler güncelliğini yitirmiş yayınlardır.** Cezaevinde bulunanların faydalanabilmesi için güncel kaynakları cezaevlerine gönderilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu kütüphanede güncellenmiş mevzuat kaynakları da bulunmalıdır. Bu konu hakkında raporda hiçbir değerlendirmeye yer verilmemiştir.
- 5- **Cezaevinde bir diğer sorun ise, tutuklu ve hükümlülerin izleyebildiği televizyon kanallarının çok sınırlı olmasıdır.** Basın halkın sesi, kulağıdır. Burada bulunan vatandaşlarımızın medyayı takip hakları sınırlandırılmamalıdır. Yayınlanan kanallar içerisinde çocuk kanalları, yerel kanallar, belgesel kanalları, eğitici kanalların hiçbiri bulunmamaktadır. Yine cezaevinde yayınlanan kanallar arasında açık öğretim derslerini yayınlayan kanallar da yayınlanmamaktadır.
- 6- **Cezaevinde tutuklu ve hükümlülere verilen yemekler konusunda da ciddi sıkıntılar bulunmaktadır.** Görüştüğümüz tutuklu ve hükümlüler “bugün yemekte döner ve pilav çıktı. Buradan anladık ki cezaevinde bir ziyaretçi heyeti var.” dediler.
- 7- Cezaevi tesisi son derece modern ve birçok fiziki imkana sahip. Ancak personel yetersizliği ve güvenliğin sağlanamayacağı mazeretiyle tutuklu ve hükümlüler bu imkanlardan mahrum bırakılıyor.
- 8- Tesiste bulunan futbol, basketbol sahaları, gitar, saz çalma imkanları özellikle çocuk ve genç tutuklu ve hükümlülerin gözünün önünde olmasına rağmen adeta bir ceza da burada verilip, bu imkanlardan yararlanmaları engelleniyor. Bunları sadece uzaktan seyredebiliyorlar.
- 9- Kampüs içerisinde yaşayan birçok aile var. Ancak bu ailelerin çocukları için eğitim verebilecek kampüs içerisinde bir okul bulunmamaktadır. Ancak bu aileler günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri market imkanları bulunmamaktadır. Yerleşkede market bulunmadığı için bu aileler cezaevi kantininden alışveriş yapmak zorunda kalıyorlar. Rekabet ortamı olmadığından kantin fiyatları nasıl belirlerse ona razı gelmek ve almak zorunda kalıyorlar. Kaldı ki kampüste yaşayan aileler için belirli bir saatten sonra otobüs seferleri sona eriyor ve ulaşım sağlanmasına engel olunuyor.
- 10- **Kantinde ise özellikle kadın tutuklu ve hükümlülerin kişisel bakımları için gereken ürünler satılmıyor.** Ayrıca bu kantinde bebek bakımı için gereken başlıca ürünler dahi yok. Burada bebek bezi, biberon, bebek maması, kadınlar için hijyenik ped satılmıyor. Bu ihtiyaçlarını karşılayamayan tutuklu ve hükümlüler büyük sıkıntılar yaşamaktalar.

11- Dışarıdan bakıldığında modern görünen bu yerleşkede maalesef insan faktörü büyük rol oynuyor. Tutuklu ve hükümlüler kendilerine yapılan kötü muameleler nedeniyle ve faydalanamadıkları imkanlar nedeniyle mağdur durumdadır. Bu mağduriyetleri komisyon tarafından hazırlanan rapora gereken ölçüde yansıtılmamıştır.

İZMİR POLİS MERKEZLERİ İNCELEME RAPORU İLE İLGİLİ TESPİTLER :

- 1- 3 Ocak 2013 günü Balçova, Bostanlı, Kadifekale ve Karabağlar Polis Merkezi Amirliklerini ziyaret edildi. Bu polis merkezlerinden yalnızca Balçova Polis Merkezinde gözaltındaki kişinin avukatı ile görüşebileceği özel bir görüşme odası mevcuttur. Diğer Karakollarda ise avukat görüşmeleri için ayrılmış özel bir oda bulunmamaktadır. Bu kişinin avukatı ile özel görüşme yapma imkanı elinden alan bir uygulamadır. Konu hakkında Komisyon tarafından hazırlanan raporda hiçbir hususa yer verilmemiştir.
- 2- Polis merkezlerinde ses ve görüntü kaydı alınmaktadır. Ancak bu kaydı alması için kurulan cihazlar çok dar bir alanı kontrol edebilmektedir. Bunların bir formatı yoktur. Yasal düzenlemesi yoktur. Karakol amirlerin kendi inisiyatifleri ile gelişi güzel konulmuştur. Bu cihazlar adeta göstermelik olarak, aldatmak için kurulmuş vaziyetler. Görüntü alınamayan kör noktalar çok fazla. Kötü muameleye uygun bir fiziki ortam var.
- 3- Ziyaret ettiğimiz polis merkezlerinden yalnızca Balçova Polis Merkezi binası yeni denilebilir. Diğerleri fiziki olarak yetersiz durumdadır. **Karabağlar, Kadifekale ve Yeşilyurt Polis Merkezlerinde teşhis alanı bulunmamaktadır.**
- 4- Fiziki yetersizlik hem karakola gelen vatandaşlar için hem de burada çalışan memurlar için oldukça olumsuz şartlar yaratmaktadır. Sağlıklı bir ortamda çalışma hakkı ihlal edilmektedir.
- 5- Karakollar yenilenmediği için kamu hizmetlerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Adalete erişim ve yararlanma hakkı engellenmiştir.
- 6- **Kadifekale Polis Merkezi personeli, personel yetersizliği nedeniyle ilçe ile baş edemediklerini ve dışarıda dolaşamadıklarını bildiriyorlar. Burada bir olay yaşandığında yetersiz sayıda olan memurlarımız hayatlarını riske atarak görev yapmaya çalışmaktadırlar.**

SONUÇ OLARAK :

Dışarıdan bakıldığında modern görünen İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumu Kampüsünde maalesef insan faktörü büyük rol oynuyor. Tutuklu ve hükümlüler kendilerine yapılan kötü muameleler nedeniyle ve faydalanamadıkları imkanlar nedeniyle mağdur durumdadır.

İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumuna kabul ve sevklerde, hükümlü ve tutuklular tamamen çıplak bir şekilde aramalara maruz kalmaktalar. Kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı ayrımına bakılmaksızın kişiler çıplak bir şekilde aranmaktalar. Cezaevi idaresinin bu tutumu mahkumların kişilik haklarını ihlal niteliğindedir ve hazırlanan raporda gereken önem gösterilmeden ele alındığı görülmektedir.

İncelenen polis merkezlerinde ses ve görüntü kaydı alınmaktadır. Ancak bu kaydı alması için kurulan cihazlar çok dar bir alanı kontrol edebilmektedir. Bunların bir formatı yoktur. Yasal düzenlemesi yoktur. Karakol amirlerinin kendi inisiyatifleri ile geliş güzel konulmuştur. Bu cihazlar adeta göstermelik olarak, aldatmak için kurulmuş vaziyettedirler. Görüntü alınamayan kör noktalar çok fazladır. Kötü muameleye uygun bir fiziki ortam olduğu açıkça görülmektedir.

Fiziki yetersizlik hem karakola gelen vatandaşlar için hem de burada çalışan memurlar için oldukça olumsuz şartlar yaratmaktadır. Sağlıklı bir yerde çalışma hakkı ihlal edilmektedir. Karakollar yenilenmediği için kamu hizmetlerinde aksaklıklar ortaya çıkmaktadır. Adalete erişim ve yararlanma hakkı engellenmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu raporunun, açıklanan hususlar ve ihlaller gereken hassasiyet gösterilmeden hazırlandığı görülmektedir. Gerçekleri, içinde yaşanan fiziki şartları ve mahrumiyetleri göz ardı eden komisyon raporunda çoğunluğun görüşüne katılmadığımı arz ederim.

Saygılarımla. 12.02.2013

Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu
Başkanlığı'na

İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu hakkındaki **muhalefet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

Ertuğrul Kürkçü
Mersin Milletvekili

1. Raporun 3. Sayfasında **IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM** başlığı altında ifade edilen yöntemin tutuklu ve hükümlü haklarına yönelik ihlallerin incelenmesi açısından uygun olmadığını ve bu yöntemin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir insan hakları inceleme alt komisyonu olduğumuza göre incelemelerimizin amacı öncelikle ve esas olarak tutuklu ve hükümlü haklarının korunması ve ihlallerin ortaya çıkarılması olmalı ve kullandığımız yöntem de buna hizmet etmelidir.

Oysa komisyonumuz bir kural olarak incelemelerine ilgili il idaresinin ve bağlı kurumların ziyaretin zamanı ve amaçları konusunda önceden bilgilendirilmesiyle başlamakta ve bir yarım gününü il yöneticilerinin ziyaretine ayırmaktadır. Buysa incelenecek cezaevlerinin yönetimiyle doğrudan ve dolaylı ilgisi bulunan kişilerin bu cezaevlerindeki ihlal ve kusurları komisyondan gizlemek, kaçırmak ve birbirlerini kollamak için zincirleme işbirliği içine girmelerini; tutuklu ve hükümlülerin yakınmalarının önüne engeller çıkartılmasını kolaylaştırmakta ve komisyonumuzun ceza infaz kurumlarının özellikle tutuklu ve hükümlülere yönelik muamelelerinin gerçeğe en yakın tablosunu ortaya çıkartmasına engel olmaktadır.

İzmir Aliğa Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü yönetiminin, ziyaretimizi önceden haber aldığı için şikayetçileri başka bir cezaevine transfer etmesi dolayısıyla komisyon raporunda yer alması önlenen 2 No.lu T Tipi Cezaevi'nde 28 Aralık'ta 11 mahpusun "arama" bahanesiyle 50 gardiyanın saldırısına uğrayarak yaralanmaları olayı bu açıdan çok çarpıcı bir örnektir.

Bu saldırıyla ilgili haberler, olayı izleyen günlerde çeşitli yayın organlarında da yer almıştı. Ancak, komisyon 4 Ocak 2013 Cuma günü, öğle vakti cezaevine

geldiğimizde, görüşmek istediğimiz Veysel Yakar, Faruk Baysu, Yusuf Çetinkaya, Vahdettin Yalçiner, Tuncay Coyrat, Habip Güler, Mustafa İlke, Cemal Belge ve ne yazık ki adlarını saptayamadığımız diğer üç hükümlünün önceki gece yarısı - Komisyon İzmir'deki Polis Merkezleri'ndeki incelemelerini bitirdikten sonraki saatlerde- apar topar Kırıklar F-Tipi Cezaevi'ne nakledildiklerini öğrendik.

Bu naklin mahpusları ve olası yakınmalarını heyetten kaçırmak amacıyla gerçekleştirildiğini söyleyerek mahpuslarla görüşme konusundaki ısrarımın İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sayın Ayhan Sefer Üstün tarafından Cezaevi Savcılığına aktarılınca İzmir milletvekili Hamza Dağ ile birlikte heyetten ayrılarak Kırıklar Cezaevine gitmemize olanak sağlanmak zorunda kaldık.

Hamza Dağ ile birlikte Veysel Yakar, Faruk Baysu, Yusuf Çetinkaya, Vahdettin Yalçiner ve Tuncay Coyrat ile görüştük. Zaman darlığı nedeniyle diğer mahpuslarla görüşmeden cezaevinden ayrılmak zorunda kaldık. Edindiğimiz bilgilere göre Aliğa 2 No.lu T-Tipi Cezaevi İkinci Müdürü İsmail Bingöl ile Başgardiyen İsmet Çatal ve Gardiyen Nedim Albayrak'ın yönlendiriciliğinde 50 gardiyen, genel bir uygulama, ya da herhangi bir olağan dışı gerekçe olmadığı halde 28 Aralık günü bu mahpusların kalmakta olduğu koğuşa doluşarak hakaret ve küfürler eşliğinde ayakkabılarını çıkarmaya zorlanmış, bu yersiz ve onur kırıcı davranışa itiraz edince de coplar, tekme ve yumruklarla darp edilmişlerdi.

Mahpusların verdiği bilgiye göre, görünür hiçbir neden olmaksızın gerçekleşen saldırı sırasında Başgardiyen İsmet Çatal, mahpuslara ısrarla şu soruları soruyordu: "Neden savaşı durdurdunuz lan, neden hükümeti kurtarıyorsunuz?"

Aynı başgardiyenin komisyonun incelemeleri sırasında alt-komisyon başkanı Murat Yıldırım'a karşı da saldırganca konuşma ve davranışlarında da tanık olduk.

Mahpuslar, Cezaevi Müdürü'nden daha çok inisiyatif ve güç sahibi olduğunu söyledikleri Başgardiyen İsmet Çatal'ın önümüzdeki günlerde Aliğa Cezaevinde benzer provokasyonları sürdürmesinin olası olduğunu ve Kırıklara nakledilmelerinin belki de hayatlarını kurtarmış olabileceğini söyleyerek, "barış" arayışlarının yoğunlaştığı önümüzdeki günlerde PKK hükümlülerinin kaldıkları diğer cezaevlerinde de aynı türden provokasyonların gerçekleşmesinden kaygı duyduklarını anlattılar. Bu beyanları İzmir milletvekili Hamza Dağ ile birlikte dinledik.

Bu ziyaret sırasında edindiğimiz duyum ve bilgileri hem Adalet Bakanlığı hem de İzmir Cumhuriyet Başsavcılığına şahsen aktardım ve soruşturma talebinde bulundum. Oysa ziyaretimiz önceden duyurulmuş olmasa bu durum bütün heyet üyeleri tarafından gözlenebilecek ve raporumuzda yer alabilecekti.

2. Raporun 7. Sayfasında 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Kadın Cezaevi'ndeki yakınmalarla ilgili olarak sunduğum, tutuklu ve hükümlülerden

gelen çok sayıdaki yakınma arasında raporda sayılanlardan çok daha ciddi yakınmalar vardı, tutuklu ve hükümlülerle görüşmelerimiz sırasında da kadın ve erkek ayrımı olmaksızın bunlar sözlü olarak ifade edildi. Raporda Kadın Cezaevindeki yakınmalar yer almakla birlikte 2 No.lu Cezaevindekiler yer almamıştır. Bunların da belirtilmesi yerinde olurdu.

3. Raporun **VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ** bölümünde, 7. Sayfada “kelepçeli muayeneden kaynaklı şikâyetlere ilişkin olarak ise, bir mahpusun ne şekilde muayene olacağına doktorların takdirine bırakıldığı” yaklaşımının da komisyonun yetkilerinin ve sorumluluğunun tamamını kullanmak ve üstlenmekte çekingenlik olarak görüyorum. Tıbbi bakım ve tedavilerinin savsaklanması ve muayene sırasında kelepçelerinin çözülmemesi ve jandarmaların muayene ve tedavi mekânlarında silahlı olarak bulunması mahpusların ortaklaşa yakındığı ve bir başka yıldırma ve taciz yöntemi olarak gördükleri bir uygulama. İnsanların nasıl muayene edileceklerine dair tıbbi deontolojik ilkeler mahpuslar için de aynen geçerlidir. Nasıl hastalar muayene edilirken bağlanmıyorlarsa, mahpusların da bağlı olmalarını gerektiren bir tıbbi ilkeden söz edilemez. Hekimlerin bu açıdan uyarılmaları için Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyine bu durumun aktarılması için talepte bulunulması komisyonumuzun yükümlülüğünde olmalıydı.
4. Raporun sonuç bölümünde 12. Sayfada yer alan “insan onuruna gereken özenin gösterilmemesi ve mahkûmlara kötü hitaplarda bulunulması türündeki şikâyetler”in ele alındığı bölümde bu ihlallerin birer istisna olduğunun sanılmasına yol açacak bir dil seçilmiştir. Hep birlikte dinlediğimiz, kadın-erkek, adli-siyasi bütün mahpusların kuruma girişte mahpusların son derece onur kırıcı ve zalimane bir şekilde arandıklarını, çıplak kalmaya zorlandıklarını, bu sırada kadın erkek fark etmeksizin mahremiyetlerinin hoyratça ihlal edildiğini konuştuğumuz kadın-erkek, siyasi-adli fark etmeksizin konuştuğumuz herkesten dinledik. Mahpusların en çok yakındıkları uygulamalardan birinin de gardiyanlar ve yöneticilerin kendileriyle iletişim kurma tarzı olduğunu somut örneklerle bize anlattılar. Kendilerine her zaman saldırgan bir biçimde, adlarıyla değil “lan” diye hitap edildiğinden ve sistematik bir taciz altında yaşamak zorunda bırakılmaları, koşullarına her giriş çıkışta ayakkabıları ve ağız içlerinin aranmasının mahpusları bezdirdiğini gözlemledik.

Bu uygulamalar, literatürde daha çok işyerlerindeki ast üst ilişkileri ile sınırlı olarak kullanılmakta olan mobbingin (=sistematik taciz) giderek cezaevlerindeki tretmanın asli unsuru olmaya başladığını gözden gizlenemeyecek bir şekilde ortaya koymaktadır. Komisyonumuzun bu uygulamaları göz önüne alarak ceza hukukunda suç olarak nitelenen ve cezayı gerektiren bu davranışın cezaevlerinde mahpuslara uygulandığında da suç olarak görüleceği ve buna imkan veren mevzuatın, özellikle Cezaevleri Tüzüğü'nün mahpus hakları gözetilerek değiştirilmesi gerektiğine raporda yer vermesi doğru olurdu.

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 53 99   **Faks:** 0 312 420 53 94

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr